

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۳/۱۱

دكتور سيد شريف حسيني

تاريخ سبك های ساختمان معماری در اروپا

مقدمه:

اروپا آثار فراموش ناشدنی تاریخ هنرمعماری رادر خود جاهداده است بخصوص شهرهای مانند روم، پاریس، پراگ، وینا، فلورنس، لندن، آخن و کلن در آلمان و غیره با داشتن دوره های مختلف غنایم تاریخ مهندسی در جهان شهرت به سزای دارند.

باید اذعان داشت که قبلاً درکابل از من خواهش به عمل آمده بود تا معلومات عمومی با ارایه تصاویر در مورد هنر معماری اروپا، جهت استفاده جوانان انجنیر و مهندس بنویسم اما نظر به مصروفیت های عدیده، نتوانستم کار را به اتمام برسانم، اکنون بسیار خوشحالم که موفق شدم با نوشتن این مقاله که اطلاعاتی در مورد تاریخ معماری اروپا را ارائه می دهد، به پایان برسانم. به امید اینکه دانشجویان معماری و سایر پیروان هنرهای زیبای معماری در افغانستان، این امر را مفید بدانند.

سبک هنرمعماری در اروپا بسیار گسترده و وسیع است که بناهای مانند کلیساها، قصرها و عمارات مختلف دولتی و غیر دولتی را در بر میگیرد، بخاطر اینکه یک تصویر عمومی از تاریخی هنرمعماری اروپا داشته باشیم، بصورت مختصر و فشرده، بالترتیب درمورد همه ادوار تاریخی هنرمعماری اروپا و قسمتاً آمریکای شمالی توضیحات ارائه خواهم نمود،

آرزو مندم این مجموعه دانستنی ها را برای انجنیران و مهندسين جوان افغان و علاقه مندان به هنر زیبای معماری اهدا نمایم زیرا معلومات در مورد تاریخ هنرمعماری اروپا در پهلوی هنر معماری اسلامی ضروری است. بدون شک به حیث رهنمای اساسی ممد واقع خواهد شد.

در این مقاله چند نمونه از سبک معماری ساختمان اروپا ارائه شده است.

1. سبک معماری یونان باستان و رومن ها:

این سبک معماری کلاسیک ریشه در یونان باستان و امپراتوری روم دارد، آغاز تناسب در ساختمان یکی از ویژگی های این دوره است، مقیاس و تناسب بر کیفیت زیبایی ساختمان تأثیر می گذارد. "تناسب، محاورصلی نظریه معماری و ارتباط مهمی بین الجبر و هنر است. این اثر بصری از روابط اشیای مختلف و فضا است. که ساختمان را به یکدیگر و به طور کلی می سازد. " در این دوره، ستون های "Doric" و "Ionic" وارد حیطة ساختمان گردید که نمونه آن آکروپولیس در یونان باستان و ساختمان آمفی تياتر های سرباز، آگورا که در قلب شهر آتن قرار دارد می باشد. اینها به قرن 4، 5 و 6 قبل میلاد مسیح بر میگردد چنانچه سالهای 430 و 460 قبل میلاد را عصر طلایی آتن می نامند. (شکل 1)

Temple of Hephaestus in Athens dates back to 449 BC.- Use of-Doric architectural style Figure 1

در روم قدیم ساختمان آمفی تناتر در پهلوی ساختمان دیگر مورد علاقه خاص رومیان قرار داشت و با اخذ الهام از استادیوم های نیم دایره یونان باستان آنرا تکامل دادند و نمونه بارز آن ساختمان آمفی تیا ترکولوسنوم (Colosseum) است که در حدود سال 70 میلادی بنا نهاده شد و ساختمان بیضوی شکل آن با داشتن ظرفیت زیاد از پنجاه هزار تماشاچی حدود ده سال به درازا کشید، البته در زیر زمینی صحنه تیاتر جای نگهداشت برای حیوانات و سامان و آلات ضروری ، اعمار شده بود . درین ساختمان شگفت آور، رومی ها از هر سه نوع ستون های دور باستان مانند ، دوریک (Doric order)، آیونیک (Ionic order) و کورینتین (Corinthian order) برای تزئین نمای بیرونی ساختمان کار گرفتند. ازین ساختمان با عظمت برای میزبانی ها، برنامه های تفریحی ، مسابقه های خونین تن به تن گلاادیاتورها ، رفتن گلاادیاتور به مصاف حیوانات وحشی و همچنان جهت اعدام محکومین استفاده به عمل میآمد.(شکل 2)

Colosseum amphitheater in Rome, Italy, 70-72 AD Figure 2-

2

دوم. سبک معماری بیزانسی (Byzantine architectural style):

این سبک ریشه در امپراتوری بیزانس داشته و در زمان باز سازی شهر باستانی بیزانس توسط کنستانتین ، کلیسای بزرگ امپراتوری بیزانس اعمار و شهررا، کنستانتینوپل (قسطنطنیه) نامگزاری کرد. هنگامی که سلطان عثمانی محمد دوم این شهر را تسخیر کرد (29 می 1453) ، شهر را بنام استانبول مسمی نمود. ایا صوفیه یادگار امپراتوری روم شرقی و شاهکار معماری بیزانسی است که در سال 532 میلادی بنای آن دوباره باز سازی و در سال 537 ، افتتاح گردید. موزائیک از هنرهای ویژه بیزانس است که ریشه در تمدن سومری دارد

بهترین نمونه موزاییک کاری ها در دیوارهای داخلی میباشد که صحنه های آفرینش، تصویر شده اند و نمونه بارز آن مسجد ایا صوفیه در استانبول است ، که در حال حاضر مسجد و موزیم آثار تاریخی جمهوری ترکیه میباشد. (شکل 3)

Figure 3 -Hagia Sophia Mosque and Museum, Byzantine Architecture in Istanbul – Turkey, Desiners

Isidore of Miletus and Anthemius of Tralles – completion date 537-1453

سوم. سبک معماری کارولنژی (Carolingian architectural style) :

این سبک زیاد تر به شمال اروپا اختصاص دارد که در اواخر قرن 8 و اوایل قرن 9 در فرانسه و آلمان هویدا گردید. این سبک معماری شدیداً تحت تاثیر سبک رومی میباشد. کلیسای بزرگ شهر آخن در آلمان بارزترین نمونه این سبک است و بنا به دستور امپراتور شارلمانی ، که در سال 814 در آنجا به خاک سپرده شد اعمار گردید. (شکل 4)

3

Figure 4- City Cathedral, Romansque architecture, Aachen, Germany architect Odo of Metz – 796

د پانو شمیره: له 3 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

چهارم. سبک معماری رومانسک (Romanesque architectural style): این سبک معماری وابسته به دوران قرون وسطی اروپا می باشد که در قرن 10 میلادی آغاز و تا قرن 12 الی ظهور سبک گوتیک ادامه داشت، سبک رومانسک عناصری آمیخته از معماری باستانی روم و بیزانس را با ویژگی های همچون طاق های نیم دایره، ستون های عظیم، برج های بزرگ و دیوار های ضخیم، در خود جا داده است. در آلمان یکی از مشهور ترین ساختمانهای سبک رومانسک، کلیسای بزرگ اشپیر (Speyer Cathedral) است. کلیسای بزرگ دورام (Durham Cathedral) در انگلستان همچنان مشمول دوره رومانسک میباشد. (شکل 5)

Figure 5- Speyer Cathedra Basilica in city Speyer, Germany, Opend 1106

4

پنجم. سبک معماری گوتیک (Gothic architectural style): این سبک معماری در پایان قرون وسطی در اروپا رواج یافت، این سبک که در حقیقت وارث سیمای رومانسک است، در فرانسه تولد یافت کلیسای سنت دنیس در پاریس اولین کلیسای گوتیک به شمار میرود و قدامت تاریخی آن به سال 1140 بر میگردد. هنر معماری گوتیک سه دوره تکاملی را پیموده است، 1- گوتیک ابتدایی، 2- گوتیک وسطی، 3- گوتیک انتهایی، یعنی از قرن 12 الی قرن 16 دوام پیدا نمود. از خصوصیات بارز این سبک طاق های نوک تیز، ستون های قوسی و سقف های دنده نی هستند. از این سبک معماری بر علاوه کلیساهای بزرگ در اعمار صومعه ها، کاخ ها، قلعه ها و عمارات شاروالی ها در اروپا استفاده نمودند. یکی از هیجان انگیزترین نمونه سبک گوتیک، کلیسای بزرگ شهر کلن در آلمان است (Cologne Cathedral in Germany)، که دو برج غول پیکر آن با 157 متر ارتفاع دومین کلیسای بلند در جرمنی و سومین در تمام دنیا می باشد. جالبترین مقبره سه پادشاه نیز در آن قرار دارد. همچنان در شهرهای میلان - ایتالیا، برسلون - اسپانیا و ویانا - اتریش نمونه های بارز این سبک وجود دارد. (شکل 6 و شکل 7)

Figure 6- Cathedral in Cologne, Germany, architects, Master Gerhard, Ernst Friedrich Zwirner, Arnold Wolff- 1322

5

Figure 7 - Cathedral in Milan, Italy, It is the largest church in Italy, architects: Donato Bramante, Giovanni Antonio Amadeo, and more – construction began in 1386 and completed 1965

د پانو شمیره: له 5 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په څير و لولئ

ششم. سبک معماری رنسانس (Renaissance architectural style):
 رنسانس احیای عناصر فرهنگی روم و یونان باستان بود که آغازین دوره انقلاب علمی، فرهنگی و پیشرفت های هنری در اروپا است. احیای هنر و ادبیات تحت تأثیر مدل های کلاسیک در قرون 14-16. در حقیقت دوره رنسانس، به معنای رجوع دوباره به سوی سنت های کلاسیک هنر روم و یونان بود و میخواستند آن عناصر را دوباره احیا کنند. لغت رنسانس را فرانسوی ها در قرن ۱۶ میلادی، به کار بردند. خاستگاه رنسانس شهر فلورانس-ایتالیا است که در قرن چهاردهم میلادی اتفاق افتاد و بالاخره این انقلاب در قرن پانزدهم میلادی تمام شمال اروپا به شمول روسیه را تسخیر نمود و این انتشار در عرض دو قرن ادامه داشت و در انگلستان پایان یافت.
 کلیسای سنت پیتر یکی از مشهورترین و بزرگترین کلیساهای جهان در ایتالیا است که در شهر واتیکان قرار دارد، در مجموع این بنای شگفت آور، یک تلفیق معماری رنسانس و باروک است. گنبد باشکوه آن از عصر پلائی رنسانس نماینده گی مینماید (Dome of St. Peter in the Vatican, Rome – Italy) اعمار این بنای تاریخی در سال 1506 آغاز و تا سال 1626 دوام نمود.
 مهندسين مشهور وارشد مانند برامانته، رافائل و میکل آنژ، این بنای شگفت انگیز را با نبوغ بی نظیر و برجسته معماری و با مسؤلیت پذیری و توجه ویژه ای که پس از مرگ سلف خود بدست گرفتند، ایجاد و تکمیل کردند. باید اذعان نمود که استفاده از ستون های یونان و روم باستان نمایانگر تأثیر مستقیم سبک کلاسیک درین بنای تاریخی میباشد. (شکل 8)

6

Figure 8 - Dome of St. Peter in the Vatican, Rome (Bramante, Raphael, Michelangelo) – Italy

هفتم سبک معماری باروک (Baroque architectural style):
 هنر معماری باروک در اوایل قرن 17 از ایتالیا آغاز و به زودی قسمت اعظم اروپا را تا نیمه قرن هژدهم به زیر چتر خود درآورد. کلیسای Gesù که بین سالهای 1568 و 1584 ساخته شده است، یکی از بهترین نمونه های معماری باروک رومی محسوب می شود.
 در فرانسه سبک باروک با سبک کلاسیک اتحاد کرده و تلفیق گردید و با آوردن تزئینات نمایشی زیاد پدیده معماری جدید ظهور کرد که کاخ و رسای نمونه بارز آن است. همچنان در روسیه پتر کبیر قصر سنپیترزبورگ را به آن شیوه در سال 1830 اعمار نمود.
 سبک معماری باروک مانند سبک گوتیک سه مرحله دارد، مرحله اولیه، مرحله پیش رفته و مرحله تکاملی. نمونه های سبک معماری باروک در سرتاسر اروپا وجود دارد. (شکل 9 و 10)

Figure 9 - Church of the Gesù, Rome, Italy. (The first Baroque view)
Architect - Giacomo Barozzi da Vignola

Figure 10 - Palace of Versailles near Paris, France. Architects - [Louis Le Vau](#) and [André Le Nôtre](#)- 1669

روکوکو دقیقاً یک سبک معماری نبود. این نوعی پاروک پراثرژی بود که توسط تعداد زیادی از هنرمندان فرانسوی ، ایتالیایی و آلمانی با نور اجرا می شد. سبک روکوکو در اواخر سال 1790 میلادی که آخرین دوره معماری پاروک به حساب می آید در فرانسه ظهور نمود، این سبک بسرعت به دیگر مناطق اروپا بخصوص ایتالیا ، آلمان ، اتریش ، اروپای مرکزی و روسیه تزاری گسترش یافت. معماران ساختمان های زیبای را در سبک روکوکو با تزئینات دقیق با خطوط منحنی یا مارپیچ خلق نمودند که مشخصه این دوره میباشد. تصویر نمونه بارز این سبک زیبا تقدیم میگردد. (شکل 11 و 12)

Figure 11 - Catherine Palace is in Saint Petersburg – Russia Chief architect Brtholomeo Rastrelli Strting in 1743

[Figure 12 -Church of the Weiss in Steingaden, Germany. Architect Dominikus Zimmermann - 1754](#)

نهم سبک معماری نئوکلاسیک (Neoclassic architectural style) :

در بین سال‌های 1730 و 1914 میلادی، معماران با الهام از سبک معماری دوره رنسانس و معماری کلاسیک از شیوه‌های باروک و روکوکو دور شدند زیرا معماران طبقه متوسط، رو به رشد در اروپا به آن سبک‌ها بی‌مهری و واکنش نشان دادند، تمدن‌های یونان باستان و روم را نمادی از برابری و دیموکراسی تلقی نمودند بنابرین علاقه مند نظریات آندره پالادیو، معمار دوره رنسانس گردیدند و بناهای جدیدی در بریتانیا، ایالات متحده آمریکا و اروپا خلق کردند که جزئیات زیادی از معماری یونان و روم باستان بهره‌جسته است.

در اواخر دهه 1700 و اوایل دهه 1800، بخصوص ایالات متحده تازه تاسیس از ایده آل‌های نئوکلاسیک برای ساخت ساختمان‌های بزرگ دولتی و مجموعه‌ای از خانه‌های خصوصی کوچکتر بهره‌مند گردید. میتوان گفت که نمونه‌های بارز آن ساختمان کانگرس آمریکا توسط مهندس (Benjamin Henry Latrobe) وقصر سفید آمریکاتوسط (by Irish born architect, James Hoban) است که بوضاحت، استفاده از جزئیات سبک معماری نئوکلاسیک دیده میشود. (شکل 13 و 14)

Figure 13 -The Capitol Building, Washington, D.C. one of the architects Benjamin Henry Latrobe

Figure 14 - The White House in Washington, D.C. by Irish born architect, James Hoban

11

دېم سبک معماري هنر نو (Art nouveau architectural style) :
 جنبش هنر نو ریشه در انگلستان دارد و در بین سال‌های 1890 و 1914 میلادی ازین سبک در فرانسه بنام آرت نو، ابتدا در طراحی پارچه ها و گرافیک شکل گرفت و بعداً در معماری، طراحی داخلی و فرنیچردر کشورهاى مانند اسپانيا ،اتریش ، بروکسل-بلجیم ،ایتالیا و روسیه گسترش یافت. در حقیقت معماران این سبک با استفاده از شیشه و فلز و دیگر امکانات در ساختمان بهره مند شدند . نمای عمارات سبک هنر نو اغلب دارای عناصر مجسمه ، اشکال

د پانو شمیره: له 10 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنی د لیکنيزې بنې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

قوسها و طرح های منحنی ، بته مانند و سطوح تزئینی میباشد. یکی از پیشکسوتان این سبک ، معمار مشهور اسپانوی ، آنتونی گائودی است که در مرکز بار سلونا بسیاری از بناها را ایجاد نمود ، کاسا باتلو (Casa Batllo) یکی از شهکار های وی محسوب میشود (Is considered one of his masterpieces).

همچنان در بروکسل ، کشور بلجیم خانه های زیبا توسط مهندس گوستاواستراوون Architect Gustave Strauven) بین سال های 1901 و 1903 دیزاین گردید ، او نیز از مهندسين طراز اول سبک معماری هنر نو شناخته شده است. نمونه از کار او را در ادامه ملاحظه نمایید.

در شرق اروپا فعالیت های معمار (Mikhail Osipovich Eisenstien) راکه در راستای سبک هنر معماری نو (Art Nouveau) در شهر ریگا (Riga) پایتخت کشور لاتویا (Latvia) انجام داده است نباید نادیده گرفت، زیرا آپارتمان های زیبا را در سرک آلبرت (Albert Street) طراحی نموده است. (شکل 15 ، 16 و 17)

Figure 15 - Casa Battlo Redesigned in 1904 by architect Antoni Gaudi in Barcelona, Spain

by architect Mikhail Osipovich Eisenstein Figure 16 - Apartments on Albert Street in 1901 in Riga, Latvia

Figure 17 - The Maison Saint Cyr square Ambiorix 11, Brussels, Belgium, Architect Gustave Strauven – 1901-1903
13

یازدهم سبک معماری نئوگوتیک (Art Neo Gothic architectural style) :

در نیمه دوم قرن نوزدهم با تلاش و پیگیری پیشروان این سبک ، مهندس آگوستوس پوگین و راسکین مهندسین انگلیسی به شگوفای رسید و میتوان به صراحت گفت که آگوستوس پوجین خلاق سبک نئوگوتیک به حساب می آید. این سبک معماری مقبول را بنام احیای گوتیک قرون وسطایی نیز یاد میکنند. در اروپا نمونه بارز این سبک ساختمان پارلمان انگلستان در لندن (1840- 1860) می باشد. در قرن نوزدهم ، این جنبش تأثیر بسزایی در هنر معماری اروپا و آمریکا داشت.

باید اظهار داشت که شاخصه این سبک دکوریشن داخلی و طراحی داخلی باتزیئینات زیاد بود. این سبک از کلیساهای بزرگ گوتیک و دیگر معماری قرون وسطایی برای ساختمان های بلند منزل الهام گرفته است. آسمان خراش شیکاگو تریبون که در شیکاگو-آمریکا در سال 1924 اعمار گردید نمونه خوبی از معماری نئوگوتیک در آمریکا است ، انگیزه های سبک معماری نئوگوتیک را می توان در قسمت بالای برج به وضوح مشاهده کرد.(شکل 18)

Figure 18 - Chicago Tribune Tower, architects: Raymond Hood, John Mead Howells, J. Andre Fouilhoux, John Vinci, Edward J. Burling – USA - 1924

14

دوازدهم سبک معماری آرت دکو (Art Deco architectural style)

آرت دکو با استفاده از نقوش و گرفتن الهام از معماری مصر باستان در سالهای 1925 و 1937 در فرانسه به عنوان یک هنر تزیینی ظهور کرد سپس در طراحی ساختمان راه یافت بعداً در سایر ممالک اروپایی و آمریکا نیز از آن پیروی کردند. به صراحت میتوان گفت که آمریکا دومین بستر مهم برای پیشرفت این سبک گران قیمت شناخته شده است و در آن کشور شگوفان شد ، . طراحی کج و پیچ یا زیگزاگ و خطوط عمودی در این هنر معماری مؤثریت زیاد داشت. یک مثال در میان نمونه های برجسته سبک معماری آرت دکو در آمریکا ، تئاتر فاکس با مد و زرق و برق در دیترویت ، میشیگان است -تزیئینات داخلی توسط (Eve Leo). (شکل 19 و 20)

د پانو شمیره: له 13 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

Figure 19 - Interior's view of Fox Theatre in Detroit Michigan, architect Charles Howard Crane-1928

Figure 20 - Interior's view of Fox Theatre in Detroit Michigan, architect Charles Howard Crane-1928

(Modernist architectural style) سبک معماری مدرنیست

سبک هنری مدرنیسم در اوایل قرن بیستم در اروپا آغاز و محبوبیت آن بعد از جنگ جهانی دوم شیوع یافت و برای مدت سه دهه منحصبت سبک معماری برجسته و پیشتاز به حیات هنری خود ادامه داد و تغییرات چشمگیر و حیرت آوری در هنر معماری بوجود آورد که تا امروز ادامه دارد.

از پیشکسوتان ، استادان و پیشروان این سبک میتوان از والتر گروپیس (Walter Gropis)، لودویک میس ون درروهه (Ludwig Mies van der Rohe) و لوکوربوزیه (Lu Corbuier) نام برد ، اما والتر گروپیس کسی است که مکتب هنری باوهوس را در سال 1919 در شهر قدیمی ، تاریخی و فرهنگی وایمار - جرمنی که تقریباً در مرکز این سرزمین باستانی موقعیت دارد ، پایه گذاری کرد که تا سال 1933 فعالیت داشت و مدت کوتاهی میس (Mies) نیزمدیر این مکتب هنری بود. این مکتب هنری شاگردان را طوری تدریس میکردند تا در عرصه دیزاین و طراحی ، نیازها را جداً در نظر داشته و طرح های شان باید با مقتضیات جامعه صنعتی همخوانی داشته باشد. همچنان به شاگردان توصیه میگردد تا از تجملات نمای ساختمان ها احتراز نمایند و از اسلاف (Predecessors) پیروی نکنند ،البته از تزئینات بسیار کم استفاده نمایند. این مکتب هنری از سال 1996 به اینطرف به نام پوهنتون باوهوس (Bauhaus – Universitat) جرمنی یاد میشود.(شکل 21)

Figure 21 - Fagus Factory in Alfeld, Germany one of the earliest works and the finest 11 masterpiece of modern architectural style of Walter Gropius – 19
 لازم به ذکر است که یک تعداد مهندسان باوهوس که به شیکاگو مهاجرت نمودند، باوهوس جدید را در آن شهر تاسیس و به تدریس شاگردان جوان ادامه دادند. بنابراین، لودویک میس ون درروهه بعد از مهاجرت در سال 1937 به آمریکا و اقامت در شهر شیکاگو، در باوهوس جدید به حیث رئیس آن انتخاب شد، که بعداً بنام انستیتوت تکنالوژی ایلینوی تغییر نام یافت، و در سال 1956، این استاد و معمار مدرنیست، ساختمان جدید موسسه فناوری در ایلینوی شیکاگو را طراحی نمود. (شکل 22)

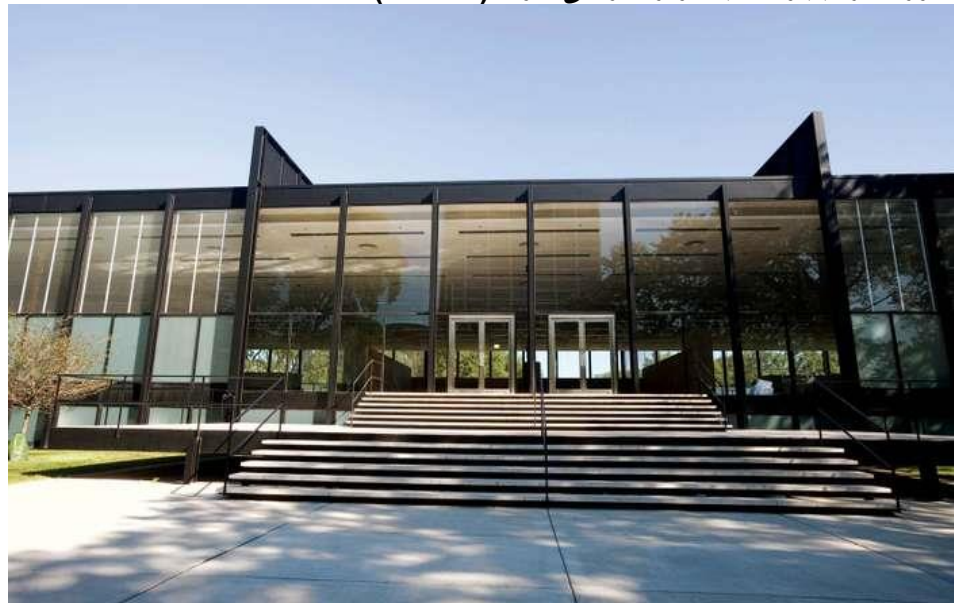

Figure 22 - Institute of technology in Illinois Chicago, USA. Architect, Ludwig Mies van der Rohe, - 1956

17

چنانچه قبلاً تذکر داده شد لوکوربوزیه معمار فرانسوی – سوئیسی یکی از پیشگامان معماری مدرن است و بسیاری از نظریه پردازان اتفاق نظر دارند که کارهای او سهم بسزایی در جنبش مدرن داشته است. به نظر من، بینش وارج گذاری از آثار هنری وی ما را ملزم با بیان چنین واقعیت می سازد. یکی از بهترین نمونه های از اثر وی تقدیم میگردد. (شکل 23)

د پانو شمیره: له 16 تر 23

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

Figure 23 - Notre- dame du Haut, Roman Catholic chapel in Ronchamp, France – Architect Le Corbusier - 1955

نا گفته نباید گذاشت که یکی از پیشتازان سبک هنر معماری مدرن ، مهندس بزرگ و معروف آمریکایی فرانک لوید رایت (Frank Lloyd Wright) است. خانه آبشار یکی از خلاقیت های هنری و ماندگار وی در سالهای 1936-1939 محسوب می شود و یک نمونه بی همتا و مدرن بشمار میرود که به سرعت بی نظیر در تمام جهان زبان زد مردم گردید ، اکثریت ، اتفاق نظر دارند که مهندس رایت یک هنرمند در ابعاد گسترده بود ، او خلاق ، نظریه پرداز ماهر ، نویسنده چیره دست و استاد توانا بود و شاگردان زیادی را تدریس نمود و در جنبش معماری قرن بیستم نقش ارزنده داشت. موزیم گوگنهایم در نیویارک (Guggenheim Museum-New York) اثر مقبول و آخرین یادگار فرانک لوید رایت است. (شکل 24)

Figure 24 - Waterfall in Pennsylvania – USA- Architect, Frank Lloyd Wright – 1936-1939

نمونه دیگری از سبک هنر معماری مدرن اوپرا هوس سدنی -آسترالیا (Sydney Opera House - Australia) را نباید فراموش کرد که توسط مهندس دینمارکی (Jorn Utzon-Danish Architect) طراحی و در سال 1973 اعمار گردید. (شکل 25)

Figure 25 - Opera House in Sydney- Australia-Architect, Jorn Utzon – 1973

19

چهاردهم سبک معماری پست مدرنیسم (Postmodernism architectural style)

سبک پست مدرن در واقع سبک جدید معماری و جنبشی است که در دهه 1960 به عنوان ستیزه گری در عدم تنوع معماری مدرن بوجود آمد. و از تلفیق سبک ها و دوره های مختلف تاریخی و جنبش مدرنیسم تکامل یافته است ، ساختمانهای پست مدرنیسم بعضاً مبهوت کننده و شگفت زده می نمایند. این طرز فکر متنوع در اواخر سال 1960

د پانوی شمیره: له 18 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

واوایل 1970 ظهور کرد. نظریه پردازان و مهندسان برجسته سبک پست مدرنیسم ، در جهانی بی نهایت سیر می کنند و تنها یک مسیر را دنبال نمی کنند ، به عبارت دیگر زیبایی شناسی مدرنیسم یکنواخت آنها را راضی نمی کند. از پیشروان مطرح و مهندسان نظریه پرداز سبک هنر معماری پست مدرنیسم ، معمار رابرت ونتوری (Robert Venturi) ، مهندس دنیس اسکات برون (Denise Scott Brown) و مهندس فیلیپ جانسون (Philip Johnson) شناخته شده اند، خصوصاً در سالهای 1980 و 1990 میلادی ونچوری و جانسون آنها به شگوفائی رساند. اولین بنای پست مدرنیسم خانه بود که رابرت ونتوری در دهه 1950 برای مادرش طراحی نمود و هم یکی از خلاقیت های رابرت ونتوری در اروپا ، کامل کردن یک جناح گالری ملی ساینز بری در سال 1991 در لندن می باشد. همچنان درین راستا طراحی برجسته موزیم گوگنهایم شهر بلبائو، را توسط مهندس کانادائی - آمریکائی فرانک گری (Frank Gehry) در کشور هسپانیه ، نباید فراموش کرد. این ساختمان ، نماینگر معماری با شکوه و طراحی مبهوت کننده است و یکی از پیشگامانه ترین معماری قرن بیست به شمار می آید. (شکل 26، 27 و 28)

Figure 26 - House in Philadelphia, USA, Architect Robert Venturi – 1950

Figure 27 - Sainsbury Wing, The National Gallery in London, England, American Architect – 1991

Figure 28 - Guggenheim Museum in Bilbao, Spain, Architect Frank Gehry (Canadian American) – 1997

21

پانزدهم سبک معماری نواندیشی و پارامتریک گرای (Neo-Modernism and Parametricism architectural style)

نئومدرنیسم به عنوان جانشین معماری مدرن و پست مدرن یاد می شود. طبیعت همیشه به عنوان یک الهام برای طراحان و معماران بوده است و نئومدرنیسم چیز جدیدی در معماری است. تکنولوژی که کامپیوتر به همراه خود آورد

د پانو شمیره: له 20 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

و ریشه در طراحی با کامپیوتر دارد ، به مهندسان ابزار هایی برای تحلیل و شبیه سازی پیچیدگی های موجود در طبیعت را داده است.

"ساختمان بلند منزل که در سال 2004 در شهر سوری- کانادا به بهره برداری رسید. با استفاده از شکل ماهی شارک در پلان افتاده ، از آنجا که نقشه پلان افتاده به صورت کوسه طراحی شده است ، سقف مجموعه شبیه دنده کوسه است.

باید بگویم که نمونه بارزی از شبیه سازی موجودات طبیعی در هنر معماری است ، ببینید مقاله من در نشریه (SAE eNewsletter -) که در اپریل 2020 منتشر شده است. "

اصطلاح نومردن برای اولین بار در سال 1982 میلادی به کار برده شد ، نومردن ها دیگر آرمان گرایانی نیستند که آرزو داشتند جامعه را تغییر دهند بلکه بیشتر برای زیبایی با فرم ها بازی میکنند یا به عبارت دیگر معماران نومردن دغدغه های معماران مدرن را ندارند و کارهای آنها نه در پی نوعی پیوستگی با اهداف اجتماعی است ، نه حل مسئله ای که معماران مدرن با آن درگیر بودند. بلکه دغدغه ی آنها ، معماری کردن برای خود معماریست. یکی از پیشگسوتان این سبک زها حدید مهندس عراقی - انگلیسی است و معماری زها حدید را می توان تلاش برای ایجاد پلی میان مدرنیسم متقدم و عصر دیجیتال دانست.

پارامتریک گرائی همگام با نومردنیسم پدیده جدید است و یکی از نظریه پردازان پیشرو سبک پارامتریک گرائی پاتریک شوماخر است که آنرا در دهه 2010 معرفی نمود.

نمونه ای از معماری پارامتریک توسط مهندس زها حدید، ساختمانهای مانند مجتمع اداری کهکشان سوهو - Galaxy Soho- در پکن، و مرکز حیدرعلی اف در باکو- آذربائی جان میباشد و (DDP-Dongdaemun Design Plaza) که در سیول پایتخت کوریای جنوبی توسط زها حدید و سامو طراحی شده بدون شک در هر سه طرح خلاقیت فوق العاده ای از خود نشان داده اند.

همچنان به ارتباط همین سبک معماری نومردن لازم میدانم تا خلاقیت هنری مهندس موشه سفدی (Moshe Safdie)، کانادائی را به معرفی بگیرم که در سنگاپور اعمار گردیده و دقیقاً شباهت به استون هنج (Stonehenge) دارد و از آن الهام گرفته است و بدون شک ریشه در آن دارد. بر علاوه موشه سفدی کار های خلاق دیگر در کانادا و خارج از کانادا نیز دارد. (شکل 29 ، 30 و 31)

Figure 29 - Galaxy Soho office complex buildings in Beijing, China, architect Zaha Hadid (Iraqi – English) – 2010

Figure 30 - Heydar Aliyev Centre, Baku, Azerbaijan, architect Zaha Hadid, 2012

23

Figure 31 - Marina Bay Sands Resort in Singapore, Canadian architect Moshe Safdie, 2011

د پانو شمیره: له 22 تر 23

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلېکنې د لېکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

نتیجه:

برخی از مورخان گفته اند که تاریخ معماری تقریباً به اندازه خود تاریخ بشر قدیمی و پیچیده است. گفته می شود که منشأ دقیق این معماری به دوره نوسنگی ، یعنی تقریباً 10 هزار سال قبل از میلاد مسیح برمی گردد. درست زمانی که مردم زندگی در غارها را رها کردند و تصمیم به ساختن یک پناهگاه گرفتند و در این راستا کار کردند. معماری ای که امروز درباره آن صحبت می کنیم معمولاً از نظر بصری ارزیابی می شود. یکی از جنبه های جالب آن توانایی انعکاس روح زمان است. فقط مشاهده ساختمانهایی که در مکانهای مختلف و در زمانهای مختلف ساخته شده اند به ما کمک می کند تا پیشرفت های معماری و گذشته خود را درک کنیم. معماران و طراحان امروزی از دوران معماری عالی مانند امپراتوری های یونان و روم به عنوان الهام استفاده می کنند. این دوره ها همچنین طراحان را به ادامه طراحی ساختمانهای کارآمد ، ایمن و پایدار که برای استفاده روزمره راحت ، ظریف و مدرن هستند ، به چالش می کشند.

من مطمئن هستم که معماران جوان و هموطنان علاقه مند می توانند از اطلاعات منسجم این مقاله به عنوان یک راهنمای اساسی به عنوان یک برنامه استراتژیک برای تحقیقات گسترده استفاده کنند.